

Minianalyse: Anbragte børn og unge skal inddrages i eget sagsforløb

Børn og unge skal inddrages i deres egen sag. Det er fremgår af flere bestemmelser i serviceloven. Alligevel sker det ikke altid i kommunernes sagsbehandling. Som noget nyt udarbejder Ankestyrelsen minianalyser baseret på vores viden fra sagsområderne. Denne analyse er den første af sin slags, og handler om inddragelse af børn i deres eget sagsforløb. Analysen er baseret på viden fra Ankestyrelsens undersøgelser, Børnesags-barometret og konkrete tal fra Ankestyrelsens klagesagsbehandling.

Det er et lovkrav, at borgere, der modtager hjælp efter serviceloven, skal inddrages i deres sagsforløb i kommunerne. Det gælder også for børn og unge under 18 (der er flere af servicelovens bestemmelser der opstiller en systematisk tilgang til inddragelse, herunder § 155a, stk. 2, § 70, stk. 1 og 2, § 50, stk. 3 og 6, §§ 1, 48, 68 og 140). Alligevel er det ikke altid, at det sker.

Denne minianalyse stiller skarpt på inddragelse af børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet. Helt specifikt ser vi på inddragelse, når kommunen skal vælge et anbringelsessted, jf. servicelovens § 68b, og på at inddrage barnet eller den unge, når handleplanen efter servicelovens § 140 skal revideres.

TEKSTBOKS: FAKTA OM INDDRAGELSE

Af servicelovens § 46 fremgår det, at kommunen skal sikre, at barnets eller den unges synspunkter altid inddrages med passende vægt i overensstemmelse med alder og modenhed. Derudover fremgår det af servicelovens § 48, at rådgiveren skal tale med barnet eller den unge, inden der træffes en afgørelse om foranstaltninger efter § 52, stk. 3, medmindre særlige forhold gør sig gældende.

Tekstboks slut

Ankestyrelsens Børnesagsbarometer ([Her kan du downloade børnesagsbarometrene 2020-2022](#)) der samler op på resultaterne fra perioden 2020-2022, ser vi, at kravet om, at kommunen holder en børnesamtale forud for afgørelsen om anbringelse ikke blev overholdt i 28 procent af de 956 (50 ud af de 956 sager omhandler afgørelser om tvangsanbringelse efter servicelovens § 58, stk. 1) gennemgåede sager fra alle landets kommuner (tre frikommuner er undtaget fra undersøgelsen).

Det er dog helt centralt for anbragte børn og unges retssikkerhed, at de bliver inddraget i den kommunale behandling af deres sag.

VALG AF INDSATS OG ANBRINGELSESSTED

Vi ser også udfordringer med at inddrage barnet eller den unge i forbindelse med kommunens afgørelse om valg af indsats og anbringelsessted. Ankestyrelsens undersøgelse om 'Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning' viser, at nogle af de interviewede anbragte unge oplever at være inddraget i kommunens valg af indsats ([Læs om inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning](#)). Andre føler derimod, at kommunens beslutninger bliver truffet hen over hovedet på dem.

I undersøgelsens interview lægger børnene særligt vægt på gennemsigtighed i beslutningsprocessen. De fortæller, at det ikke nødvendigvis handler om, at de vil have mulighed for at vælge et specifikt anbringelsessted, men om, at de får en fornemmelse af, hvilke muligheder der er. De fortæller også, at det er vigtigt, at rådgiveren har forholdt sig konkret til deres sag.

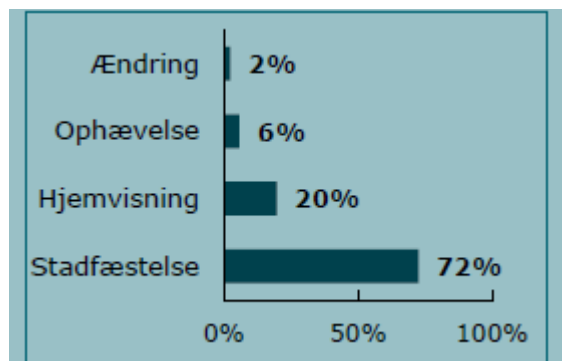
En anden undersøgelse viser, at kommunerne oplever, at de ikke altid har mulighed for at give børn og forældre reel indflydelse i valg af anbringelsessted. Kommunerne fortæller, at det skyldes, at der i praksis sjældent er flere tilbud med ledige pladser, der kan varetage barnets eller den unges behov ([Link til publikationen: Seks kommuners praksis og overvejelser ved valg af opholdssteder og døgninstitutioner](#)). Manglen på pladser, der opfylder barnet eller den unges behov, kan ifølge kommunerne resultere i, at inddragelsen består i at sætte barnet og familien ind i begrundelsen for det valg, som kommunen har foretaget.

Kommunens handlingsrum kan altså være afgrænset, men matchet mellem anbringelsessted og barn er meget vigtigt for barnets trivsel, påpeger kommunerne ([Link til publikationen: Trivsel blandt børn anbragt på døgninstitutioner og opholdssteder](#)). Dertil hører, at kommunen jf. servicelovens § 68 b, stk. 2, så vidt muligt bør undgå skoleskift for barnet, med mindre hensynet til barnets behov taler for det. Kommunerne kan derfor ikke altid tilgodese barnets eller familiens ønsker, hvis de vurderer, at det forringer kvaliteten af anbringelsen og i sidste ende barnets trivsel. Omvendt beskriver kommunerne, at det er vigtigt for anbringelsens succes at inddrage barnet eller den unge. Ifølge kommunerne opstår der altså et dilemma, når kommunerne skal håndtere valg af anbringelsessted samtidig med, at barnet fortsat skal føle sig set, hørt og inddraget.

TEKSTBOKS: VIDEN FRA ANKESTATISTIKKEN

Ankestyrelsen har afgjort 87 sager om valg af anbringelsessted i 2020-2021. Af disse blev 72 procent stadfæstet, mens de resterende 28 procent blev omgjort, svarende til 24 sager.

Figur: Ankestyrelsens afgørelser fordelt på sagsudfald 2020-2021

Den hyppigste årsag til omgørelsen i 2021 var, at kommunens oplysningsgrundlag eller begrundelse var utilstrækkelig til at træffe afgørelsen.
Tekstboks slut.

Erfaringer fra Task Forcen på området for udsatte børn og unge viser også, at inddragelsen kan være mangelfuld i den kommunale sagsbehandling.

TEKSTBOKS: PRINCIPMEDDELELSE OM ÆNDRING OG VALG AF ANBRINGELSESSTED

Ankestyrelsens principmeddelelse 49-19 handler om samtykke, udefrakommende begivenheder og opsigelse af plejefamilien.

Af principmeddelelsen fremgår det, at hvis anbringelsesstedet for et barn eller en ung skal ændres, skal det afklares, om forældremyndighedsindehaveren vil give samtykke til dette. En anbragt ung over 12 år skal også give samtykke.

Hvis der ikke gives samtykke, skal sagen som udgangspunkt forelægges for børn og unge-udvalget, der skal tage stilling til kommunens indstilling om ændring af anbringelsessted. Hvis børn og unge-udvalget beslutter, at anbringelsesstedet skal ændres, træffer kommunen efterfølgende afgørelse om valg af det nye anbringelsessted.

Når Ankestyrelsen har en sag om ændring af anbringelsessted anvender vi børnesagkyndige til at vurdere, om ændringen af anbringelsessted er nødvendig.
Tekstboks slut.

INDDRAGELSE VED HANDLEPLANEN – HVEM KOMMUNIKERER KOMMUNEN MED?

Det er ikke kun i forbindelse med valg af indsats og anbringelsessted, men også i det efterfølgende forløb, at inddragelse spiller en essentiel rolle.

Når der træffes afgørelse om en foranstaltning som eksempelvis anbringelse, skal kommunerne udarbejde en handleplan, hvilket fremgår af servicelovens § 140. Handleplanen skal blandt andet angive formålet med indsatsen samt konkrete mål i forhold til barnets trivsel.

Vi ser også, at der er udfordringer med kommunernes praksis i forhold til inddragelse af barnet og/eller forældre, når handleplaner skal revideres. I en sagsgennemgang af 225 anbringelses-sager finder Ankestyrelsen, at de deltagende 25 kommuner i over halvdelen af sagerne ikke har gennemført person-rettet tilsynsbesøg efter servicelovens § 148, inden de traf afgørelse om en revidering af handleplanen ([Link til publikationen: Kommunernes brug af handleplaner til anbragte børn og unge](#)).

Den manglende inddragelse kan skyldes, at handleplanen er henvendt til både fagpersoner og barnet selv og derfor kan være skrevet i et fagsprog, som er vanskeligt for børn og forældre at forstå.

Interview med anbragte børn og unge i viser, at nogle unge ikke oplever, at være blevet inddraget i udarbejdelsen eller revideringen af handleplanen ([Link til publikationen: Inddragelse af børn og unge ved valg af indsats og opfølgning](#))

FAKTABOKS: FAKTA OM INDDRAGELSE I HANDLEPLANEN

Det fremgår ikke direkte i serviceloven, at der skal ske inddragelse i relation til udarbejdelsen af handleplanen efter § 140, men kravet om inddragelse er udspecificeret i vejledningen til serviceloven pkt. 226:

Det følger bl.a. af formålsbestemmelserne i servicelovens § 1 og § 46, at handleplanen så vidt muligt skal udarbejdes i samarbejde med barnet eller den unge og forældremyndighedens indehaver. Et forpligtigende samarbejde med forældremyndighedsindehaveren og barnet eller den unge er således det bedste udgangspunkt for at afhjælpe problemerne. Derfor er det også vigtigt, at både barnet eller den unge og forældrene forstår handleplanens enkelte elementer. Faktaboks slut.

Den manglende inddragelse kan betyde, at barnet eller den unge risikerer ikke at føle ejerskab over hverken handleplan eller målsætning.

TEKSTBOKS: VIL DU VIDE MERE?

Lyt til Ankestyrelsens podcast "Ankestyrelsen undersøger" og hør mere om børn og unges perspektiver på inddragelse i egen sag.

Lyt med her:

[Link til podcastafsnit om inddragelse af børn og unge](#)

Vi har i 2022 ekstra fokus på inddragelse af børn og unge, der har en sag i Ankestyrelsen. Vi afdækker bl.a., hvordan barnets oplevelse af møder i Ankestyrelsen kan forbedres. Derudover har vi oprettet en hjemmeside ([Link til Ankestyrelsens hjemmeside for børn og unge](#)) henvendt til børn og unge med en sag i Ankestyrelsen.